

λευταία κλωσιά, πού τή γλύκα της, δέν μπορεί, μα άργά ή γλήγορα θάν τή δοκιμάσει κι ο κ. Βενιζέλος.

Ο ΤΥΠΟΣ, οί φημερίδες δηλ., αντιπροσωπεύουν τήν Κοινή γνώμη. Μιά χοντροψευτιά κι αυτή. Μπορεί στον άλλο κόσμο έτσι νά γίνεται, μα έδω, στήν Ελλάδα, όχι.

Ή κάθε φημερίδα αντιπροσωπεύει τή γνώμη του διευθυντή της, τήν άτομική γνώμη δηλ., πού τις περισσότερες φορές τυχαίνει νά μη βγαίνει ούτε και από άτομική πεποίθηση, μα από άτομικά συμφέροντα.

Και ή άπύδειξη. Ο «Χρόνος» πολεμάει λυσσασμένα τον κ. Βενιζέλο γιατί δέν μπήκε ο κ. Χαϊρόπουλος, ο διευθυντής του, στον Κυβερνητικό συδιασμό και δέν είναι σήμερα βουλευτής. Οί «Αθήναι» τον πολεμοῦνε γιατί ο κ. Πάπ, ο διευθυντής τους, δέν έγινε Υπουργός. Ή «Πατρίς» είναι Κυβερνητική γιατί ο διευθυντής της έγινε βουλευτής. Ή «Εστία», τό είπαμε παραπάνου. Κτλ.

Όχι λοιπό τή Κοινή γνώμη, μα τή γνώμη όχτώ δέκα άθρώπων αντιπροσωπεύουν οί Έλλ. έφημερίδες και καιρός νά τήν καλονιώσει κι αυτή τήν ψευτιά ο κοσμάκης.

Κόμματα άρχων πρέπει τάποχτήσει αυτός ο τόπος για νά προκόψει, ο έρμος, και μόνο όταν άποχτήσουμε έφημερίδες πού αντιπροσωπεύουνε μια έποιαδήποτε άρχή κι όχι άτομικά συμφέροντα, θάποχτήσουμε και τύπο πού νά καθρεφτίζεται σέ δαύτονε ή Κοινή γνώμη.

ΚΑΙΠΟΣ μās γράφει :

«.....Δέν παρακολουθώ τή δίκη πού γίνεται τόσες μέρες τώρα στο Ναυτοδικείο. Παρακολουθώ τό ό,τι κάθε μέρα γίνεται άπ' όξω από τό Ναυτοδικείο, τις διαδήλωσες και τις άλλες φασαρίες, και, νά σου πώ τή μαυραλήθεια, καθόλου δέν ένθουσιάζομαι. Έχει δίκιο ο κ. Τσουκαλάς ; Τό δίκιο του θά φανεί στο δικαστήριο. Τί χρειάζονται οί διαδήλωσες και τά «Και ναύαρχος !» και τάλλα τέτια μα-σκαραλίκια ; Καταμήνυσε τον Ήπίτη ή κάλλη για βουλευτής έβαλε ;»

Σά νά μην έχει δικιο ο φίλος.

ΣΤΟ «Φιγαρώ» (26 του Μάρτη) ο Ψυχάρης δημοσίεψε ένα σημαντικό γράμμα για τις τελευταίες γλωσσοκομ-ματικές φασαρίες και ντροπές μας και για τήν πρόθεση πού δείξανε οί φοιτητές νάνεβουνε στα γραφεία του Πανεπιστήμιου και νάποδοκιμάσουνε τό Γραμματέα του, τον ποιητή Παλαμά.

Τά πράματα, φαίνεται, για τήν ντροπερή αυτή πρό-θεση φτάσανε κάπως παραφουσκωμένα στο Παρίσι και πάνου σ' αυτό βασίστηκε ο Ψυχάρης κ' έγραψε τό γράμμα του.

Ή «ΑΚΡΟΠΟΛΗ» της Δευτέρας έγραψε πώς τάχα οί Έλληνες σπουδαστές του Παρισιού μπήκανε στη Σομπρόνια, τήν ώρα πού παράδινε ο Ψυχάρης, και τον άποδοκιμάσανε και τον άναγκάσανε νά πηδήσει (πώ ! πώ !) από τό παράθυρο και νά πέσει, λείι, σέ μια σκάφη γιομάτη νερό κτλ.

Νά, πώς μās τά δηγήθηκε τά πράματα ο ποιητής Σκί-της, πού του τάγραψε ο Βάρβογλης από τό Παρίσι.

Κάποιος Ρωμιός θερμοκέφαλος, πού μένει στο Παρίσι,

άναψε και φούντωσε από τις άνοησίες πού γράφανε οί Αθηναίικες φημερίδες, και πήγε στη Σομπρόνια, στο μάθημα του Ψυχάρη, και του φώναξε :

— Αυτό πού διδάσκεις δέν είναι Έλληνικά !

Ο Ψυχάρης τον κοίταξε χαμογελώντας και του είπε ήσυχα ήσυχα :

— Αυτό πού λές νάν τά πεις φραντζέικ για νάν τά νιώσουν και οί Γάλλοι μαθητές μου !

Κι ο Ρωμιός :

— Μα έσύ και τά φραντζέικα τά ρεζίλεψες !

είπε κ' έφυγε, ή διώχτηκε, ικανοποιημένος ο άθρο-πος γιατί έκαμε τό χρέος του σά Ρωμιός και σάν κοπέ-λι του Μιστριώτη.

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑΚΙ

ΣΤΗΝ ΟΜΟΓΕΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΦΟΡΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΑΚΡΟΧΩΡΙΟΥ *)

Εύλογημένοι, δέ φτάνει ένκ έθνος «νάγαπά, νά λατρεύει και νά σέβεται βαθέως τήν ώραϊαν αυτού γλώσσαν», μα πρέπει και νά τήν καταλαβαίνει και νά τήν αιστάνεται. Βάλτε τώρα τό χέρι στήν καρδιά και πέτε τήν αλήθεια. Αληθινή άγανάχτηση αιστανθήκατε «διότι διελογίσθητε ένδεχομένας αυτών (των έφόρων του Ζωγραφείου) προθέσεις, άποσκοπούσας εις έντεχνον παρεϊσδυσιν έν τή ύμετέρα σχολή του έν του έν λόγφ τερατώδους, μυσσαρού και άηδούς γλωσσαρίου δυναμένου άπορρεύσαι λεληθότως δηλητηρίου.» ; "Αν τά σκεφτήκατε αυτά σπως τά γράψατε πριν «άγανακτήσετε», μπορεί νά γελάσατε, όχι όμως και ν' άγανακτήσατε.

Αγανάχτηση θά πει ψυχική ταραχή και ο άνθρωπος, όταν είναι αληθινά ταραγμένος, για νά μπορεί νά μιλήσει, και νά τά πει μάλιστα τόσο ύμωρφα, πρέπει νά αιστάνεται ό,τι λείι. Προσέξτε και θά διήτε πού δέν τά αιστανθήκατε. Είπατε ποτέ σπίτι σας «άπορρεύσαι» και «λεληθότως ;» Είπατε ποτέ στη γυναίκα σας «άγανακτώ διότι διαλογίζομαι ένδεχομένας προθέσεις, άποσκοπούσας εις έντεχνον παρεϊσδυσιν έν τή ήμετέρα οίκία του έν του έν λόγφ μυσσαρού και άηδούς γραιδίου δυναμένου άπορρεύσαι λεληθότως δηλητηρίου.» όταν μιλούσατε για τήν πεθερά σας ; Πάει νά πει ότι δέν τά αιστανθήκατε.

Συμφωνώ μαζί σας, ότι οί διοργανωτάι του φιλολογικού μνημοσύνου του Παπαδιαμάντη δέ φάνηκαν διπλωμάτες. Μα ή έλλειψη διπλωματίας από μέρος τους, δέν έβλαψε παρά «Σύμπασαν τήν Κοι-

*) ΣΗΜ. ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ» Από καιρό τό λάβαμε αυτό τό άρθρο, μα τάργήσαμε γιατί είχαμε άλλη ύλη, πού βιαστικά.

νόητα Μακροχωρίου» και τὸ δυστυχισμένο Πικπαδικιμάντη, ποῦ καὶ νεκρὸ ἀκόμα ἢ Ἐφοροεπιτροπὴ θέλησε νὰ τὸν ἀφήσει ἄγνωστο στοὺς Μακροχωρίτες. Δίχως ἄλλο, οὔτε ἡ ἐφοροεπιτροπὴ, οὔτε «σὺμπασα ἢ Κοινότης» διάβασε τὸν Πικπαδικιμάντη. Ἀπὸ τοὺς δημοτικιστὲς θὰ μάθαινε σὲ μιὰ ὥρα παιὸς εἶταν, καὶ θ' ἄκουε ἕνα δυὸ ἔργα του.

— Καλὲ ποῦ ἀκούστηκε! Νὰ πᾶμε νὰ χάσουμε ἀλάκαιρη ὥρα γιὰ μιὰ διάλεξη σὲ γλώσσα ποῦ ὄχι μόνο τὴν καταλαβαίνουμε, μὰ καὶ τὴν αἰστανόμαστε! Δὲ βαρυνέσαι ἀδερφέ! Νὰ εἶταν τοῦλάχιστο στὴν «ὥραϊαν μας γλώσσαν», ἄλλο πράϊα μπορεῖς καὶ νὰ κοιμηθεῖς ἂν σοῦ καπνίσει καὶ ὁμως βγαίνοντας νάχεις τὴ γνώμη σου, καὶ μ' ἕνα «ὥραϊα τὸν εἶπε ἀδερφέ» νὰ εἶσαι σύμφωνος μὲ τὸν πλαινό σου, καὶ ὅταν θὰ πᾶς σπῆτι σου καὶ ἡ γυναῖκα σου σὲ ρωτήσῃ «εἶταν καλὰ ;», μ' ἕνα «ὥραϊα μιλεῖ» τελειώνεις καὶ τὴν κριτικὴν σου.

Πόσο λανθασμένα βλέπουμε τὰ πράματα ἐμεῖς ποῦ ζοῦμε μακριὰ ἀπὸ τὸ Μακροχωρί! Τί κουτοὶ αὐτοὶ οἱ Ἐλβετοὶ! δὲ μοιάζουν τοὺς Μακροχωρίτες. Κ' ἀλαμπουρνέζικα ἂν θέλει νὰ μιλήσῃ κανεὶς, πᾶνε καὶ τὸν ἀκοῦνε, φτάνει ὁ λόγος του νάχει ἰδέες καὶ νὰ τοὺς μαθαίνει κάτι, γιατί ἔχουν τὴν παράδοξη γνώμη νὰ θεωροῦν καὶ τὸν ἀλαμπουρνέζο ἐλεύθερο νὰ μιλήσῃ στὴ γλώσσα ποῦ θέλει. Ἄν δὲν τὸν καταλαβαίνουν, ἕνας μεταφραστὴς μεταφράζει. Φαντάζομαι ὅτι ἐκεῖνος ποῦ θὰ μιλοῦσε γιὰ τὸν Παπαδικιμάντη, θὰ εἶχε δίχως ἄλλο κάτι ἐνδιαφέρο νὰ πεῖ. Ἄν οἱ Μακροχωρίτες σκέπτονταν ὁπως καὶ οἱ Ἐλβετοὶ, καὶ εἶχαν μὲ τὸ Δεσπότη τοὺς τὸ αἶσθημα τῆς καθ'αυτὸ Ἐλευθερίας, θ' ἄφιναν «τὰς θύρας τοῦ Συλλόγου Κοραῆ» ἀνοιχτές, καὶ ἂν αὐτὸς ὁ κάποιος τοὺς μιλοῦσε σὲ γλώσσα ποῦ δὲν καταλαβαίνουν, θὰ βρίσκονταν τοῦλάχιστο ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐφοροεπιτρόπους ν' ἀνέβῃ στὸ βῆμα καὶ νὰ τὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν «ὥραϊαν ἡμῶν γλώσσαν». ἂν πάλι τοὺς ἔλεγε ἀνοησίες, θὰ εἶταν στὸ δίκιο τοὺς νὰ τὸν πετάξουν πρῶτ' ἀπὸ τὴν πόρτα, καὶ ἔπειτα νὰ κλείσουν «τὰς θύρας». Νὰ τί θάκαναν οἱ Μακροχωρίτες ἂν ἔμοιαζαν τοὺς Ἐλβετοὺς.

Κάτι ἄλλο ἀκόμα μᾶς φαίνεται παράξενο ἐμᾶς ποῦ μακριὰ ζοῦμε καὶ ἀπὸ μακριὰ βλέπουμε. Δυσκολοσύμαστε νὰ καταλάβουμε πὺς μιὰ μέρα οἱ ἐφορο-επιτροποὶ καὶ οἱ ἐφημερίδες «στιγματίζουν τὴν Α. Παναγιότητα γιὰ μιὰ κόνικη ἢ ἄσπρη βίβλο, καὶ τοῦ λένε ὀρθὰ κοφτὰ ὅτι «δὲν ξέρει πιά τί λέει» καὶ τὴν ἄλλη, παίρνουν τὴ γνώμη του γιὰ τρανὸ καὶ οὐρανοκατέβαστο ἐπιχείρημα. Κι αὐτὸ λογικὴ ἐφοροεπιτρόπων!

Τὸ πὺς τώρα ἡ ἐφοροεπιτροπὴ «ὑπὸ τὴν προε-

δρεῖαν τοῦ γεραροῦ αὐτῆς Μητροπολίτου» ξέροι ὅτι «ἐκπροσωπεύει τὴν γνώμην συμπάσης τῆς Κοινότητος» σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, τὸ ἀφίνω σὲ σᾶς νὰ τὸ καταλάβετε. Κ' ἐδῶ μεγάλη διαφορὰ μὲ τοὺς Ἐλβετοὺς. Ποῦ νὰ τολμήσῃ μιὰ ὁποιαδήποτε ἀρχὴ νὰ βάλει στὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἰδέα ποῦ δὲν ξεστόμησε!

Τί τὰ θέλετε! αὐτοὶ οἱ Ἐλβετοὶ εἶναι ἀγριάνθρωποι· δὲν ἀναγνωρίζουν στοὺς ἐφοροεπιτρόπους καὶ στὸ δεσπότη τὸ δικαίωμα νὰ σκέπτονται καὶ ν' ἀποφασίζουν γιὰ κείνους. Μὰ ἄς μὴ τὸ παραξενεύομαστε κιόλας. Ἔχουν οἱ καημένοι τὴν ἀξίωση, ἡ γνώμη τοὺς νὰ βραβαίνει στὴ ζυγαρὰ!

Ἀκόμα μιὰ τελευταία ἀπορία. Γράφετε: «Εἰ καὶ τοιαῦτα προθέσεις δὲν δύνανται νὰ δημιουργήσωσιν αἰὸνδῆποτε κίνδυνον τῆς ὥραϊας ἡμῶν γλώσσης». . . τότε τί ξεσηκώνετε καὶ συγκαλεῖτε «ὡς τάχος γενικὴν συνέλευσιν πρὸς διέσκεψιν;» καὶ χαλνᾶτε τὸ αἷμα σας, καὶ ἀποφασίζετε νὰ «κλείσετε θύρας» καὶ χάνετε κάθε σεβασμὸ γιὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, ἐσεῖς ποῦ λέγεστε «συνταγματικοὶ πολῖται» καὶ ὀλημερῆς ξεφωνίζετε τοὺς ἄλλους ἀπολυταρχικούς; Νὰ σᾶς τὸ πῶ φανερά. Δυὸ εἶναι τὰ συμπεράσματα: Πρῶτο, κάθε ἀπόφασή σας, γιὰ μᾶς ποῦ συνηθίσαμε στὴν καθαυτὸ ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, μυρίζει, μὲ συμπάθειο, σκληριά.

Δεύτερο, ἄδικα πολεμάτε. Ἡ δημοτικὴ πῆρε τὸ δρόμο τῆς καὶ δὲ θὰ σταματήσει. Ρίξτε μιὰ ματιὰ πίσω σας. Θυμηθῆτε τί ἔγινε μὲ τὴν μετάφραση τοῦ «Εὐαγγελίου» στὴν Ἀθήνα καὶ καμαρώστε τὴν τελευταία Μιστριώτικη διαδήλωση. Λογαριάστε πόσοι δημοτικιστὲς; εἶταν στὴν Πόλη στὴν ἐποχὴ τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ πόσοι εἶναι τώρα. Μὰ μὴ λυπᾶστε. Ἐμεῖς, μ' ὄλη μᾶς τὴν πεποίθηση ὅτι δὲν ἔχετε τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸ μέρος σας, καὶ μ' ὄλη σας τὴν ἐπιμονή, δὲ σᾶς φωνάζουμε «Προδότες καὶ καταστροφεῖς τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς», γιατί θέλουμε νὰ πιστέψουμε ὅτι καὶ σεῖς μὲ πεποίθηση πηγαίνετε. Δὲν παλεύουμε τίς, κάποτε μόνο συζητοῦμε καὶ ἴσια τὸ δρόμο μας, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θάρθει ἡ στιγμή ποῦ θὰ συνδεθοῦμε καὶ θὰ ἐργαστοῦμε ὅλοι μαζί γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τότες καὶ οἱ ἐφοροεπιτροποὶ θὰ μάθουν νὰ σέβονται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, καὶ ἂν κάποτε τὸ ξεχνοῦν, ὁ «Νεολόγος» καὶ ὁ «Ταχυδρόμος» θὰ τοὺς τὸ θυμίζουν.

Ἰνσαλλάχ ὄντα ολαδζάι.

Γενέβη 20 Φεβρουαρίου 911.

ΑΡ. Σ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ἰατρός, ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου